

*Dr Tatjana Lukić, docent
Pravnog fakulteta u Novom Sadu*

BORBA PROTIV PRANJA NOVCA U EVROPI¹

Sažetak: *Poslednja inicijativa Saveta Evrope u regulisanju borbe protiv pranja novca je treća Direktiva protiv pranja novca (2005/60/EC). Koordinisanje mera na nivou EU u borbi protiv pranja novca je neophodan uslov da bi se sprečile zloupotrebe kriminalnim aktivnostima na unutrašnjem tržištu EU bez carina. Suprotno ranijim propisima koji su se odnosili na borbu protiv pranja novca, poslednja Direktiva daje bankama centralnu ulogu u ovoj borbi. Bankarski sektor je postao glavni izvršilac treće Direktive protiv pranja novca na taj način što je propisana obaveza banaka da otkriju nadležnim državnim organima podatke o svojim klijentima. Cilj ove Direktive je da uključi u borbu protiv pranja novca sve one subjekte koji imaju dodira sa prekograničnim pranjem novca. U radu su analizirane novine propisane u trećoj Direktivi protiv pranja novca, kao i uloga privatnih banaka u primeni ove Direktive (uloga „čuvara kapija“ i potencijalni rizik od rent-seeking-a).*

Ključne reči: *treća, direktiva, pranje novca, rent-seeking, čuvari kapija, zakonite delatnosti, pažnja dobrog privrednika, FATF, Bazelski komitet, nadzor banaka*

Uvodna razmatranja

Prvi pokušaji da se donesu pravni propisi protiv organizovanog kriminaliteta datiraju još iz 1980-ih godina prošlog veka. Uprkos nedovoljnom znanju o prirodi ovog vida kriminaliteta donosioci propisa su zauzeli

¹ Rad je posvećen projektu *Pravo Srbije u evropskoj perspektivi* br. 149042 koji finansira Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

stanovište još na samom početku da on mora biti sprečen. Organizovani kriminalitet je transnacionalni fenomen koji ozbiljno ugrožava stabilnost finansijskog tržišta u celom svetu, zbog čega se i javio zahtev za koordiniranjem mera u borbi protiv istog.

Savet Evrope je 1980. godine usvojio Preporuku o merama protiv transfera i čuvanja novca kriminalnog porekla. Deset godina kasnije, Savet je usvojio Konvenciju o pranju, traženju, oduzimanju i konfiskaciji imovine stečene krivičnim delom (ETS No.141).² Nove izmenjene okolnosti, kao i pretnja od terorizma su imale za posledicu usvajanje nove Konvencije o pranju novca stečene krivičnim delom 2005. godine od strane Saveta Evrope. Potreba za donošenjem novih propisa je otvorila pitanje da li je borba protiv organizovanog kriminaliteta do tada bila uspešna?

Danas je pristup u borbi protiv organizovanog kriminaliteta i pranja novca u Evropi trostruk. **Prvo**, okvir koga čine brojne direktive i regulative tzv. „prvog stuba“ EU. Ovi propisi čine „kičmu“ evropske borbe protiv pranja novca. Poslednji značajan propis je treća Direktiva Saveta Evrope protiv pranja novca.³ Koordinisanje mera na nivou Evropske unije je bilo neophodno da bi se sprečila svaka zlopupotreba evropskog tržišta bez granica za pranje novca. **Drugo**, postoje i dodatne mere protiv pranja novca. Jedna od tih mera je i Regulativa CoE 1889/2005 koja se odnosi na kontrolu ulaska i izlaska iz EU novca u kešu. Neophodnost ove regulative je bila činjenica da su države članice EU na najrazličitije načine rešavale ovaj problem. **Treće**, postoji i treći stub mera protiv prekograničnog pranja novca. Mere tečeg stuba uglavnom traže od država članica da smanje pranje novca monitoringom – kontrolom i praćenjem bankarskih transakcija, računa i poverljivih podataka klijenata.

I pored napora donosioca propisa da se suzbije organizovana kriminalna aktivnost, danas je obim organizovanih kriminalnih delatnosti veći nego ikada ranije.⁴ Ovo saznanje podstiče mnoge na razmišljanje da li je harmonizacija propisa u Evropi koje se odnose na borbu protiv pranja novca samo simbolična pravna konstrukcija.

Svaka diskusija o novim pravnim propisima za borbu protiv pranja novca na nivou EU uvek je fokusirana na učinak svakog regulativnog poduhva-

² J.Handoll, *Capital, Payments, Money Laundering in European Union*, Dublin: Aliso P.Van Duyne, *The Organisation of Crime for Profit*, Nijmegen: Wolf legal Publisher 2005, 134.

³ Directive 2005/EC http://europa.eu.int/eurlex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2005/l_309/l_30920051125en00150036.pdf.

⁴ P.C.van Duyne, *Criminal finances and state of the art. Case for concern? – Crime business and crime money in Europe. The dirty linen of illicit enterprise*, 2007., 69.

ta. Već decenijama se vodi debata oko „pravog“ pristupa. Donete su brojne studije i izvršene su analize koje su omogućile formiranje najrazličitijih baza podataka o kriminalnim delatnostima i izvršiocima kriminalnih aktivnosti, a koje su u mnogome opredelile donošenje novih propisa. Ali i pored svega, još se traga za adekvatnom regulativom koja će svesti u „razumne granice“ prekogranični kriminal, pa i prekogranično pranje novca.

Interdisciplinarni pristup borbi protiv pranja novca treba da ukaže na povezanost tzv. „*pravnog sveta*“ i „*ekonomskog podzemlja*“.⁵ U slučaju pranja novca pojedinci koji izgledaju kao uspešni poslovni ljudi, mogu u isto vreme biti i kriminalci koji svojim ilegalnim aktivnostima ostvaruju značajan profit. Najbolji primer za to je slučaj poznate javne kuće u Amsterdamu Yam Yup gde se kriminalci kao što je i Willem Holleeder navodno sastaju sa pravim državnim magnatima kao što je Willem Endstra.⁶ Čak šta više, kriminalci često organizuju svoje aktivnosti tako što se uključuju u postojeće ilegalno tržište ili čak stvaraju svoje vlastito ilegalno tržište.

Treća Direktiva protiv pranja novca

Da bi se ukazalo na novine koje su predviđene trećom Direktivom protiv pranja novca, neophodno ju je uporediti sa ranije važećom regulativom. Većina ovih novina su rezultat progressa ostvarenog u prve dve direktive protiv pranja novca. Međutim, postoje i neke radikalne novine koje se mogu podeliti u kategorije.

Prva kategorija novina se odnosi na obim same Direktive u pogledu lica i predmeta. Naime, trećom Direktivom je obuhvaćen širi krug lica, ali i predmeta (pored pranja novca, obuhvaćene su i aktivnosti usmerene na finansiranje terorizma). Takođe je propisana zabrana otvaranja anonimnih računa i anonimnih klijenata. Ovo pravilo je uvedeno da bi se sprečilo „mešanje“ korupcije državnih službenika i organizovanog kriminaliteta. Osim toga, treća Direktiva protiv pranja novca naročito navodi koncept „*beneficiranog vlasnika*“ i on je izložen povećanoj pažnji dobrog privrednika. U ovom delu, treća Direktiva pranja novca koristi „test proporcionalnosti.“⁷ Ovo znači da Direktiva pokušava da predvidi bilo kakvu

⁵ Op.cit., 73.

⁶ F.Barrachdi, Anti-Money Laundering in Europe, Law and Economic Work Paper, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1152400

⁷ R.C.H.Alexander, Unutrašnji odnos i pranje novca u EU: zakon i regulativa, Hampshire 2009., 145.

pretnju (prateći rizične transakcije), i onda ako je neophodno, preduzme potrebne mere. Ovi primeri neosporno pokazuju da su odredbe pretrpele promene koje su bile nužne da bi se Direktiva prilagodila promenljivim okolnostima.

Druga kategorija novina se odnosi na primenu treće Direktive protiv pranja novca na zakonita zanimanja (legalne profesije). Dodajući legalnu profesiju već pomenutim grupama, povećana je kontraverznost. Direktiva sadrži obavezu podnošenja izveštaja od strane lica koja vrše legalne profesije. Suprotno od prethodnih direktiva, predviđena je obaveza za određena lica koja se profesionalno bave svojom delatnošću podnesu izveštaj o sumnjivim transakcijama uvek kada postoji sumnja. Oslobođanje ove obaveze je ograničeno. Međutim, brojne ustanove širom Evrope na koje se odnosi ova obaveza su u ne malom broju slučajeva istakle da ova obaveza ozbiljno ugrožava integritet legalnih profesija. U Velikoj Britaniji je ovo rezultiralo iznošenjem jednog slučaja pred Evropski sud pravde.⁸

Treća kategorija novina se odnosi na ulogu čuvara kapije od strane privatnih banaka u primeni treće Direktive protiv pranja novca. Naime, prema ovoj direktivi privatne banke su obavezne da pažnjom dobrog privrednika (čl.7 Direktive) aktivno prate sve transakcije svojih klijenata.

Privatne banke kao „čuvare kapija“ - rizik tzv. „rent-seeking“-a

Globalna inicijativa koja je dovela do porasta aktivnosti protiv pranja novca se odnosi na FATF (Financial Action Task Force) u čiji sastav ulaze predstavnici 31 zemlje koje imaju udružene snage u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma.⁹ Na globalnoj skali inicijative FATF-a i njena delovanja su dovela do formiranja nekoliko regionalnih tela koja aktivno učestvuju u borbi protiv pranja novca. Od osnivanja

⁸ ECJ slučaj C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone case* (2006) I-3969. U ovom slučaju ESP je preispitao obavezu propisanu u trećoj Direktivi protiv pranja novca o odnosu na legalnu profesiju da informiše i saraduje. Postavilo se pitanje da li ova obaveza narušava tzv. obim legalne profesionalne privilegije? ESP je zaključio da obaveze predviđene trećom Direktivom protiv pranja novca ne narušavaju princip pravičnog suđenja (čl.6 ECHR). Rezultat ovog slučaja je da je veliki broj aktivnosti koje vrše legalne profesije ostao van obima „legalne profesionalne privilegije“, odnosno nezaštićen. Videti: J.Komarek, *Legal Professional Privilege and the EU's Fight Against Money Laundering*, CIVIL JUSTICE QUARTERLY, Vol. 27, 2008. <http://ssrn.com/abstract=1031721>

⁹ Videti: FATF 2008, <http://www.fatf-gafi.org/>

FATF-a, bankarski sektor u Evropi je pokazao volju za saradnju sa kompetentnim telom u borbi protiv prekograničnog pranja novca.

Stavljajući banke na „prvu liniju fronta“ u borbi protiv pranja novca Evropski komitet Saveta ministara je formirao Bazelski komitet 1980. godine koji je postavio „osnovne principe efektivnog bankarskog nadzora“. ¹⁰ Ovi principi su bili osnov za donošenje propisa (zakona) o upravljanju koji primenjuju sve banke u Evropi. Kao dopuna ovim principima, postoji i 40 tzv. preporuka FATF-a koje su takođe bile središnja tačka u kreiranju treće Direktive protiv pranja novca. Osnovni principi, preporuke i treća Direktiva protiv pranja novca predstavljaju pravno regulisani prostor u kojem deluju banke širom Evrope. ¹¹ Gore pomenuti naponi da se donesu odgovarajuće regulative su pokušaj da se pravno uredi bankarski sektor. Ovo nas dovodi do regulative koja se odnosi na monitoring privatnih banaka kao „čuvara kapija“ u borbi protiv pranja novca. Prema trećoj Direktivi pranja novca (čl.2) banke kao finansijske institucije su obavezne da obaveštavaju nadležne vlasti i da sa njima saraduju. Sa stanovišta izvršne vlasti, obaveza banaka da obaveštavaju nadležne vlasti o svakoj sumnjivoj finansijskoj transakciji je suštinski oblik „čuvanja kapije“. Banke su postavljene na prvi front borbe protiv pranja novca jer su one te koje su najbliže corpora delicti.

Da se vratimo sada na centralno pitanje ovog rada. Kao što je rečeno, rizik od rent-seeking-a sprečava banke da prate prekogranične sumnjive transakcije pranja novca. U ekonomskoj literaturi koncept rent-seeking-a se godinama razvijao i primenjivao na veliki broj različitih tema. ¹² U ekonomiji, rent seeking se pojavljuje kada pojedinac, organizacija ili firma pokušava da zaradi novac ekonomskim manipulacijama radije nego trgovinom i proizvodnjom dobara. Sam pojam potiče od pojma ekonomske rente (iznajmljivanje zemljišta), ali u sadašnjem smislu, ovaj pojam se više vezuje za državnu regulativu i zloupotrebu državne vlasti.

Sve evropske banke deluju u pravno regulisanom prostoru u kojem su one ograničene pravilima o upravljanju. Deo pravila o upravljanju posta-

¹⁰ J.Handoll, Capital, Payments, Money Laundering in the European Union, Dublin:Richmond 2006., 125.

¹¹ Op.cit., 127-129.

¹² Koncept se primenjivao u kontekstu monopola, više videti: W.P.Rogerson, the Social Costs of Monopoly and Regulation: A Game - theoretic Analysis, The Bell Journal of Economics and Management Science 13/1982., 391-401. Dalje, veoma važno proširenje je bila primena rent-seeking-a na odluke procesnog karaktera koje donose nadležni državni organi. Koncept rent-seeking-a je pomogao da se objasne nekoliko odluka koje su ukazivale na korupciju, pomičivanje i sl. Videti: C.K.Rowley & R.Elgin, Government and its Bureaucracy: A Bilateral Bargaining Versus a Principle-Agent Approach , u C.K.Rowley, The Political Economy of Rent-Seeking, Boston 1988.

vljaju same banke, a deo je ustanovljen od strane državne vlasti. Sa stano-
višta cene i koristi koje se mogu postići, za banke je mnogo bolje da sara-
đuju, odnosno da se prilagode pravilima koja najbolje odgovaraju njinho-
vom modelu, što znači da će banke najviše poštovati pravila upravljanja
koja sama postavljaju (više rente). Ipak, ova pravila nisu uvek podjednako
dobra za sve učesnike.¹³ U ovom slučaju jasno je da to nije u interesu EU i
borbe protiv pranja novca. Koncept privatnih pravila koja omogućavaju vi-
še rente (niže cene za privatne banke, više cene za društvo) zahtevaju malo
više objašnjenja. Težnja da se održi niža cena za banke koliko god je to
moguće se najbolje može ilustrovati sledećim primerima:

Primer jedan:

Banke nemaju interesa da formiraju više cene od potrebnog. Pridrža-
vajući se sopstvenih pravila, one mogu da održavaju najniže moguće cene
na štetu drugih strana (učesnika). U slučaju pranja novca, banke su suštin-
ski iste kao i fizička lica.¹⁴ Perači novca (kao npr. unutrašnji trgovci) mo-
gu da otvore svoju sopstvenu banku i da svoje nezakonite operacije reali-
zuju u okviru iste. Ove banke funkcionišu kao pokriće za sprovođenje ne-
zakonitih radnji. Kada se ovo uzme u obzir, privatne banke (naročito u
zemljama sa slabim bankarskim sektorima) se smatraju potencijalno ri-
zičnim klijentima. Zbog toga praćenje svake transakcije u ovim zemljama
(transakcije između zemalja Istočne Evrope) je teško i veoma skupo. U
ovim zemljama se Vlada i banke veoma često upuštaju u „rent seeking“
jer to obema stranama donosi najveći profit. Metafora za ovu vrstu rent-
seeking-a je taj što će obe strane pokušati da povećaju svoj deo uloga bez
povratnog ulaganja.¹⁵

Primer dva:

Treća Direktiva protiv pranja novca obavezuje banke da kontrolišu
tzv. poduhvate pod kojima se podrazumevaju označene transakcije koje
se realizuju kroz glavne.¹⁶ Pitanje je da li će banke obavestiti pravosudne

¹³ W.J.Baumol, Entrepreneurship: Productive, Unproductive and Destructive, *Journal of Political Economy* 5/98, 896.

¹⁴ P.Peare, Illiquid Banking vs. Narrow Banking (November 2000), <http://ssrn.com/abstract=337226>

¹⁵ A.Maljevic, Fighting Money Laundering in BOSnia and Hezegovina: Controlling Criminals Sloppiness or the Private Sector's Diligence?, *The Organisation of Crime for Profit, Conduct, Law and Measurment*, Nijmegen 2006., 121.

¹⁶ Directive 2005/60/EC (L 309/15)
http://europa.eu.int/lex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2005/L_309/L_30920051125en00150036.pdf

organe ukoliko sumnjaju da postoji krivično delo. U poslednjih pet godina ni jedna banka u Rusiji nije obavestila nadležne organe o mogućim štetnim transakcijama. Ovo se takođe može objasniti kroz „rent seeking“. Učesnici koji se izlažu riziku da izgube svoju reputaciju neće uspostaviti sistem za monitoring. Privatne banke zbog toga imaju svoje stimulanse kako bi nadvladali pretpostavke za moguće pranje novca. Ovi podsticaji se mogu savršeno objasniti. Naime, banke se neće odati jer postoji realna opasnost da izgube ugled, klijente i da dođu do bankrota.¹⁷ U slučaju da banka otkrije da postoji mogućnost da se odvija transakcija pranja novca, onda će kreditori te banke odmah izaći iz posla. Ovo će izazvati tzv. *domino efekat*, zbog koga će svi kreditori napustiti banku i rezultat je bankrot. Ukoliko banka na tržištu ukaže da jedna grupa lica pere novac, ona više neće biti u mogućnosti da sklopi ugovor sa drugim strankama, jer će razotkrivanje pranja novca narušiti njen ugled. Na osnovu iznetog se kao jedino rešenje nameće situacija jednovremenog i zajedničkog razotkrivanja pranja novca, jer na taj način ne bi bilo kolateralne štete per sum.¹⁸ Zbog toga banke ovo izbegavaju svojom „neutralnošću“, a ovaj neutralni status zahteva od njih da se uzdrže od kontrolisanja i praćenja transakcija koliko je to moguće.

Primer tri:

Treća Direktiva protiv pranja novca obavezuje banke da korisnike bankarskih usluga – klijente „obrade“ na adekvatan način. To znači da će banke morati da informišu nadležne vlasti o bazi podataka njihovih korisnika. Ova obaveza se vezuje za definiciju „povlašćenog vlasništva“. Ovaj primer je sasvim drugačiji od gore pomenutog. Prema trećoj Direktivi postoji stroga obaveza za banke da prijave svaku transakciju pranja novca. Pošto banke očigledno ne mogu da izbegnu ovu obavezu, postavlja se pitanje šta se sa njima dešava kada prijave nelegalnu transakciju? U praksi, banke traže od klijenata da ispune neophodnu dokumentaciju, na osnovu kojih su banke obavezne da vrše praćenje i kontrolu transakcija preko granice (kontrolni punktovi).¹⁹ Na žalost monitoring se u praksi ipak pokazao i u ovom slučaju kao neefikasan jer koncept „povlašćenog

¹⁷ P.Dituss % S.D.Prowse, Corporate Control in Central Europe and Russia: Should Banks Own Shares? <http://ssrn.com/abstract=569199>, at 4

¹⁸ J.Frye, Collateral Damage: A Source of Systematic Credit Risk, Risk Magazine, April 2000, [/http://www.chicagofed.org/publication/publicpolicystudies/emergingissues/pdf/S&R_2000_15.pdf](http://www.chicagofed.org/publication/publicpolicystudies/emergingissues/pdf/S&R_2000_15.pdf)

¹⁹ K.Maresceau & M.Tison, Cross-Border business in the European Union and Statutory Disclosure Requirements: using IT as a Catalyst for further Market Integration, Journal of International Commercial Law and Technology, Vol.3, Issue 2 /2008, 86.

vlasništva“ dovodi do situacije u kojoj banka nađe skrbnika ili osobu koja radi sa povlašćenim vlasnikom. U prilog tome, perači novca često koriste broj lažne korporacije, kao i vozila kojima se onemogućava njihov pronalazak. Direktor banke koji sumnja u određenu transakciju, proveriće je na osnovu „kontrolnog popisa“ ali rezultat je taj da osoba koja profitira od pranja novca nikada neće biti pronađena.²⁰ Zbog toga banke nemaju ni motiv da se time više pozabave od onog što moraju. Iako će banke formalno ispuniti svoju obavezu, lice koje profitira od pranja novca ostaje neotkriveno. Prema tome, kombinacija povlašćenog vlasništva i pravovremene obrade (provere) klijenta od strane banke ne daje rezultate kao što se očekivalo, pa ne postoji podsticaj za banke da se uzdrže od pasivnog („rent seeking“) ponašanja.

Ovi primeri pokazuju da „rent - seeking“ koji sprovode banke (zbog nedostatka podsticaja, gubitka ugleda, klijenata, rizika od bankrota) ih sprečava da vrše efikasan monitoring predviđen trećom Direktivom.

Ipak, ovaj rezultat se ne odražava na sveopštu ocenu učinka treće Direktive u sprečavanju pranja novca. Ovim se zapravo samo pokazuje da monitoring transakcija pranja novca od strane banaka ne funkcioniše kao što je to bilo planirano u Direktivi.

Zaključna razmatranja

Inicijativa da se banke uključe u borbu protiv pranja novca nije uspeh *per se*. On zahteva sve napore i donosioca propisa i bankarskog sektora sa ciljem da se omogući borba protiv pranja novca i da se održi integritet evropskog finansijskog sistema. Međutim, i pored svih napora, činjenica je da je veoma teško ući u trag i pratiti perače novca. Oni koriste sve vrste struktura, naftne kompanije, off shore listinge i dr. da bi izbegli zakonske intervencije.

Zbog svega iznetog neophodno je uspostaviti mehanizme kojima će se banke podsticati na prijavljivanje sumnjivih transakcija nadležnim organima. U praćenju pranja novca bitno je zabeležiti (tačno označiti) vozilo (npr. fizičkog ili pravnog lica). Otkrivanje od strane banaka mora biti ili simultano, ili mora da postoji zakonski način da se to opravda. To u suštini znači da banke koje su umešane treba u isto vreme da prijave perače novca i sumnjive transakcije. Ukoliko privatne banke to ne učine, one moraju imati opravdanje za takvo postupanje.

²⁰ E. Takart, A Theory of Crying Wolf: The Economics of Money Laundering Enforcement (April 2007), IMF Working Paper No. 07/81, <http://ssrn.com/abstract=979035>

Praćenje perača novca je izuzetno teško jer se ono nikada ne vrši licem u lice i ovo predstavlja slabost Direktive protiv pranja novca. Zbog toga je posebno značajno intenziviranje mere identifikacije klijenata koje su umešane u pranje novca. Veoma je važno propisati izričitu obavezu banaka da u potpunosti identifikuju svoje klijente i to posebno u slučajevima kada se bankovni računi otvaraju putem telefonskog poziva, kao i u slučajevima Internet bankarstva.

*Tatjana Lukic, Ph.D. Assistant professor
Novi sad School of Law*

Anti - Money Laundering in Europe

Abstract

The latest regulatory initiative is the Council of Europe's third Money Laundering Directive (2005/60/EC). Coordinated measures on the Community level were necessary to prevent money launderers from abusing the European Community's frontierless internal market for their criminal activities. Second, this category contains additional legislative measures against money laundering. One of these measures is Regulation 1889/2005 on the Controls of Cash Entering or Leaving the Community. The necessity of this regulation laid in the highly divergent approaches taken by the Member States. Third, this category includes third pillar measures against cross-border money laundering. Third pillar measures mainly require Member States to diminish money laundering by monitoring their banking transactions, accounts and confidentialities.

On the contrary to prior anti-money laundering laws, the latest (third) Money Laundering Directive has a central role for banks. The banking sector is involved in the enforcement of the third Money Laundering Directive through the introduction of disclosure requirements (customer due diligence). The aim of the Directive is to involve all the actors that might get in contact with cross-border money laundering transactions. This paper will examine whether banks indeed have the incentive to enforce the Directive. The first presumption is that, albeit the newest Money Laundering Directive is wider (i.e. broader scope and covers more topics and players) than prior regulatory ventures, it does not necessarily bring a more sophisticated regime. The second presumption is that, there is a risk of rent-seeking that prevents private banks from actually maximizing their gatekeeper role. The rent-seeking risk is mainly fostered by the regulatory framework in which banks operate. Both presumptions form the backbone of this paper and will be thoroughly examined.

The central research question in this paper is: How does the risk of rent-seeking prevent private banks from actively fulfilling their gatekeeping role in the enforcement of the wider legal regime of the third Money Laundering Directive? And what are the consequences for the effectiveness of the Directive? In this article the author tried to answer this question. This paper discuss about legal novelties created by the third Money Laundering Directive which author devides in the three categories, and the role of private banks in the enforcement of the Directive (gatekeeping role and the potential risk of rent-seeking).